Yrkande Socialdemokraterna

2020-08-28 Ärende nr 3.1

Yrkande angående – Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige: / I kommunstyrelsen:

1. Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti avslås.

Yrkandet

Att ingå i ett kulturellt sammanhang med delade referensramar skapar samhörighet och gemenskap. Var och en av oss ingår i olika och skiftande gemenskaper med sina respektive språkliga uttryck, seder och bruk. Att öppna dörren till ett svenskt och göteborgskt kulturarv, för fler än de redan inbjudna och privilegierade, är helt i linje med den svenska folkbildningstradition som präglat den nationella kulturpolitiken under 1900-talet - en tradition som helt klart kan räknas till det svenska kulturarvet.

Socialdemokraterna har en syn på kulturen som dynamisk. Den gamle ecklesiastikministern Arthur Engbergs ord om språk som ”en levande och växande organism” är giltiga även för kulturen i stort: ”Men just därför att det icke är något avslutat och färdigt, just därför att det är form och skrud åt andens liv och rörelse, är det en skapande utveckling och står städse under förnyelsens och anpassningens lag.”

Kulturella yttringar och traditioner kan inte konserveras utan kommer alltid att påverkas och omformas av samtiden. Kulturarvet, som det beskrivs i Socialdemokraternas kulturprogram, består av gemensamma traditioner och föreställningar, det berättar om strider och klasskonflikter, överflöd och fattigdom, förtryck och kamp för frigörelse och gemensam välfärd. Kulturarvet kommer till uttryck i berättelser om vår historia, i materiella och immateriella lämningar och samlingar, i arkitektur och litteratur, i konsten, teatern, dansen och sångerna genom seklerna.

Det svenska kulturarvet ska och kan inte avfärdas eller osynliggöras. Kulturarvet ska vårdas professionellt och med en kritiskt granskande ansats. För oss Socialdemokrater är det en grundläggande kulturpolitisk uppgift att göra tidigare kultur och konst närvarande och levande.

Precis som remissinstanserna skriver pågår redan arbetet med att göra kulturarvet närvarande och levande i förskola och skola.

I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv och folkminne – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Fritidshemmen har i uppdrag att låta elever vistas i natur och samhälle för att stärka deras möjligheter att ta del av ett aktivt förenings-, kultur-, och friluftsliv i närmiljön. Fritidshemmen har här en unik möjlighet att låta barn ta del av de intressanta kulturminnen och kulturmiljöer som finns lättillgängliga runtomkring i staden. I grundskolans uppdrag beskrivs hur utbildning och fostran i djupare mening är en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv - värden, traditioner, språk, kunskaper - från en generation till nästa. I grundskolans kursplaner kommer kulturarvet till uttryck bland annat i historieämnet där elever ska lära sig om hemorten genom närområdets platser, byggnader och föremål. Här ingår även utbildning om kristendomens roll på hemorten förr i tiden, om platser för religionsutövning i närområdet och om det svenska välfärdssamhällets framväxt. Kursplanerna genomgår för närvarande en revidering. Förhoppningsvis förstärks historieämnet, istället för att försvagas som föreslogs i en tidig remissrunda.

Motionen om en kulturarvsgaranti bör avslås. Införandet av en kulturarvsgaranti riskerar att göra kulturarvet en björntjänst. Kulturarvet är och ska vara en naturlig och central del i barns och elevers undervisning. Garantier är ett begrepp som hör hemma på marknaden, inte inom välfärdsområdet.

Vill man på riktigt stärka förskolans och skolans arbete med att tillgängliggöra kulturarvet för barn och unga behövs långsiktiga reformer inom skolans område. De som arbetar inom förskola och skola måste själva ha tillräcklig kunskap och ges reella möjligheter att infoga kulturarvet i undervisningen. För att det ska var möjligt krävs insatser för att förbättra lärarutbildningarna, strikta språkkrav vid nyanställning och språklyft för anställda, erbjuda goda anställningsvillkor i staden, intensifiera arbetet för en bättre arbetsmiljö, ge tillräckliga resurser så att personalen får tid att planera och minska onödig administration.

Från politikens sida kan vi underlätta genom att inte lägga på fler uppdrag på skolan än nödvändigt. Att lägga uppdrag som verksamheterna enligt lag ska arbeta med är ofta onödigt och riskerar att leda till ökad central byråkrati och administrativ börda i verksamheterna. SD har alla möjligheter att ompröva sina tidigare ställningstaganden om marknadsstyrning och vinstjakt som åsamkar svensk förskola och skola skada. För oss Socialdemokrater är det tydligt – ska det svenska kulturarvet stärkas måste den svenska välfärden sättas först.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-08-04
Diarienummer 0506/20

Handläggare
Hedwig Andrén
Telefon: 031-368 02 33
E-post: hedwig.andren@stadshuset.goteborg.se

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Motionen

Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder (kultur-, grund- och förskolenämnden) utreda utformandet och införandet av en kulturarvsgaranti.

Motionärerna bedömer att införandet av en kulturarvsgaranti inte bara kommer att bidra till en bättre måluppfyllelse av stadens antagna kulturprogram utan kan också bidra till att stimulera ett intresse för historia, kultur och den mänskliga erfarenheten generellt.

Motionen framhåller att kulturarvsgarantin skulle innebära att alla barn inom ramen av för- och grundskolan garanteras att få ta del av en aktivitet eller upplevelse kopplad till det lokala och nationella kulturarvet minst en gång per läsår. Vilka aktiviteter och upplevelser som ska ingå i garantin behöver förstås utredas närmare.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till förskolenämnden, grundskolenämnden och kulturnämnden. Remissinstansernas svar redovisas i nedanstående tabell.

Remissinstans	**Beslut**	**Kommentar**
Kulturnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande SD Yrkande M Yttrande D	Förslaget omhändertas redan inom ramen för förvaltningens grunduppdrag och de befintliga modeller som staden sedan långt tid tillbaka har utvecklat för att erbjuda barn och unga kultur- och konstupplevelser.
Förskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Nämnden menar att förslaget om att utreda en kulturarvsgaranti är problematiskt ur två perspektiv. Dels uppstår ett definitionsproblem när det

		gäller innebörden av begreppet kulturarv, dels riskerar en sådan garanti att prägla och färga det statliga uppdrag som förskollärare och arbetslag ska utföra enligt förskolans läroplan (Lpfö18).
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Grundskoleförvaltningen har tre anställda kultursamordnare som arbetar med att tillgängliggöra kulturupplevelser i Göteborg och i närområdet för grundskolans elever.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturnämnden framhåller att det inte framgår av motionen vilken förvaltning som ska bära en kostnad för ett införande av en kulturarvsgaranti. Att utreda, införa och också administrera en ny modell med en kulturarvsgaranti jämsides de befintliga erbjudanden som idag ges till barn och unga anses ej rimligt utifrån rådande ekonomiska läge.

Det befintliga erbjudandet om att få ta del av museilektioner på stadens kommunala museer är kostnadsfritt för Göteborgs stads skolor. Kulturförvaltningen har en modell för ett utjämningsbidrag; en slags biljettsubvention där kostnaden för stadens skolor subventioneras och stöd utdelas till de fria aktörer som genomför scenkonstupplevelser för barn.

Externt ordnade aktiviteter som garanteras årligen för alla barn i förskolan skulle sannolikt ha en viss kostnadshöjande effekt för varje förskola, genom ökade vikariekostnader för genomförande, i synnerlighet med förskolans yngsta barn 1–3 år. Andra aktiviteter i form av utflykter och/eller studiebesök med en naturlig koppling till pågående tema/projektarbete på förskolan skulle därmed eventuellt behöva minska i omfattning.

Grundskolenämnden framhåller att aktiviteter och upplevelser som skolorna i Göteborg kan ta del av, för att utveckla kunskaper kopplade till kultur och historia, finns genom tillgänglighet till museum och musiklektioner, biblioteken, kulturskolan samt aktiviteter genom KULIS (kultur i skolan). Inom dessa ramar finns även stora möjligheter att ge eleverna aktiviteter och upplevelser kopplade till det lokala, nationella och internationella kulturarvet. Det är dock redan idag ett bekymmer att skolenheterna kan ha svårt att komma iväg på olika evenemang kopplat till undervisningen – studiebesök, teater, museibesök och så vidare – även om inträde är gratis tack vare finansiering från grundskolenämnden och Västra Götalandsregionen. Skolans egen budget får dock bekosta merkostnader kopplat till olika utflykter där personalplanering och schema ofta påverkas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på förslaget utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Skrivningar om barns rätt till kultur finns i *FN:s konvention för barnets rättigheter* är svensk lag från och med 1 januari 2020. Det finns också nationella och regionala mål där barn och ungas rätt till kultur särskilt uppmärksammas. Att erbjuda konst- och kulturupplevelser för barn och unga sker redan idag med utgångspunkt från kulturnämndens grunduppdrag. Förvaltningens bedömning är att det behövs en fortsatt utveckling av dagens modeller så att en mer jämlik fördelning av kulturupplevelser för stadens barn och elever görs. I detta sammanhang kan också nämnas *Göteborgs Stads plan för barn- och ungkultur* som antogs i kommunfullmäktige 2020-04-16 § 26. Planen utgör ett viktigt underlag för ett systematiskt arbete, vilket i förlängningen kommer att bidra till en mer jämlik tillgång till kultur för barn och unga.

I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen (Lpfö18, s. 9). Förskoleförvaltningen vill peka på att en kulturarvsgaranti skulle kunna innebära svåra dilemman i frågan om vems/vilka gruppers historia och perspektiv som skulle väljas och lyftas fram. Omvänt skulle de samhällsgrupper vars historia och kultur inte lyftes på samma sätt kunna bli osynliggjorda och marginaliserade.

Magnús Sigfússon — Direktör Stadsutveckling

Eva Hessman — Stadsdirektör

Bilagor:

1. Motionen
2. Förskolenämndens handlingar 2020-05-27 § 106
3. Grundskolenämndens handlingar 2020-04-21 § 91
4. Kulturnämndens handlingar 2020-05-25 § 113

Göteborgs Stad

Handling 2020 nr 34

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Förslag till beslut

I kommunfullmäktige:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och dess förvaltningar (kultur-, grund- och förskoleförvaltningar) utreda utformandet och införandet av en kulturarvsgaranti

Bakgrund

Ett av kulturpolitikens främsta syften är att stärka intresset för och sprida kunskap om den lokala kulturen och historien. Med Göteborgs långa och händelserika historia borde detta inte vara ett problem. Området där Göteborg idag ligger har varit bebott i tusentals år och staden har efter sitt grundande 1621 spelat en avgörande roll för svensk sjöfart, handel och industri. Trots detta och de många programförklaringarna om att tillgängliggöra kulturarvet för fler av våra medborgare så spelar kulturarvet en undanskymd roll och de politiska prioriteringarna ekar med sin frånvaro. Vi vet att Göteborg kan göra mycket mer och föreslår därför att staden utreder införandet av en kulturarvsgaranti.

Kulturarvsgarantin skulle innebära att alla barn inom ramen av för- och grundskolan garanteras att få ta del av en aktivitet eller upplevelse kopplad till det lokala och nationella kulturarvet minst en gång per läsår. För att säkerställa att alla barn får ta del av garantin oavsett ekonomiska förutsättningar så är det en självklarhet att alla aktiviteter och upplevelser som ingår ska vara kostnadsfria för den enskilde eleven och dennes hushåll. Vilka aktiviteter och upplevelser som ska ingå i garantin behöver förstås utredas närmare. Omvärldsanalysen skulle kunna omfatta Tierps kommun som idag har ett liknande upplägg inom ramen för deras kulturarvstrappa.

Införandet av kulturarvsgaranti skulle bidra till upplåtelsen av målsättningarna i Göteborgs stads kulturprogram. Exempelvis skulle förslaget kunna bidra till att öka den sociala sammanhållningen i staden. Kulturarvet kan nämligen spela en viktig roll i skapandet av gemensamma referensramar som krävs för bildandet av en övergripande identitet. Detta är i sin tur en förutsättning för att vi fortsättningsvis ska ha ett demokratisk och solidariskt samhälle. Med andra ord kan kulturarvsgarantin bidra till stärkandet av en nationell identitet och motarbeta stadens segregation.

För det andra skulle införandet av en kulturarvsgaranti bidra till att öka intresset för kulturarvet och göra det mer tillgängligt. Inte minst eftersom garantin ska rikta sig till en målgrupp som ofta saknar de medel och kanske det intresset som gör att man uppsöker kulturarvet på egen hand. Då aktiviteterna och upplevelserna kommer att ske via skolan så garanterar vi en jämlik tillgång till kulturarvet oavsett bakgrund i enlighet med stadens arbete för ett jämlikt Göteborg.

Kultuarvsgarantin och dess aktiviteter kan vidare motiveras av skolans läroplan. Exempelvis påpekar Lgr 11 att:

”Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar”.

Avslutningsvis bedömer vi att införandet av en kulturarvsgaranti inte bara kommer bidra till en bättre uppnåelse av stadens antagna kulturprogram utan också bidra till att stimulera ett intresse för historia, kultur och den mänskliga erfarenheten generellt. Med den rika och händelserika historia som Göteborg har borde kulturarvet få ta en större plats och profileras tydligare på en högre systemnivå. Både vad gäller stadens prioriteringar och därmed i det kulturutbud som erbjuds barn- och unga. Genom kulturarvsgarantin skapar vi således ett starkare och mer sammanhållet Göteborg.

Rasmus Ragnarsson (SD) **Jörgen Fogelklou (SD)**

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-05-27

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti,

§ 106, N608-0644/20

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 4 maj 2020.

Beslut

1. Förskolenämnden avstyrker motionen om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Vid protokollet

Sekreterare

_____

Helena Öhrvall

Rätt utdraget ur protokoll intygar:

_____

Amanda Larsson, chef juridik och ärendehantering

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Tjänsteutlåtande
Utfärdat: 2020-05-04
Diarienummer: N608-0644/20

Handläggare: Bente Tuff
Telefon: 0707-801800
E-post: bente.tuff@forskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden avstyrker motionen om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Förskoleförvaltningen pekar på att förslaget om att utreda en kulturarvsgaranti är problematiskt ur två perspektiv. Dels uppstår ett definitionsproblem när det gäller innebörden av begreppet kulturarv, dels riskerar en sådan garanti att prägla och färga det statliga uppdrag som förskollärare och arbetslag ska utföra enligt förskolans läroplan (Lpfö18).

Bedömning ur ekonomisk dimension

Externt ordnade aktiviteter som garanteras årligen för alla barn i förskolan skulle sannolikt ha en viss kostnadshöjande effekt för varje förskola, genom ökade vikariekostnader för genomförande, i synnerlighet med förskolans yngsta barn 1–3 år.

Andra aktiviteter i form av utflykter och/eller studiebesök med en naturlig koppling till pågående tema/projektarbete på förskolan skulle därmed eventuellt behöva minska i omfattning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

I förskolans uppdrag ingår att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Förskolan ska också se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen (Lpfö18, s. 9).

Förskoleförvaltningen vill peka på att en kulturarvsgaranti skulle kunna innebära svåra dilemman i frågan om vems/vilka gruppers historia och perspektiv som skulle väljas och lyftas fram. Omvänt skulle de samhällsgrupper vars historia och kultur inte lyftes på samma sätt kunna bli osynliggjorda och marginaliserade.

Barnkonventionen

Att skapa förutsättningar för en likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet är förskoleförvaltningens främsta uppdrag och strävan. Utbildningen ska ta sin utgångspunkt i läroplanen och det barnen visar intresse för och det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig. Det innebär att utbildningen inte kan utformas på samma sätt överallt. En kulturarvsgaranti är enligt förskoleförvaltningen svår att förena med uppdragets utformning.

Samverkan

Information har lämnats till fackliga företrädare i samband med förvaltningens samverkansgrupp den 20 maj 2020.

Bilagor

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

Ärendet

Förskolenämnden, grundskolenämnden och kulturnämnden har ombetts yttra sig över en motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti. Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 5 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har begärt förskolenämndens yttrande över en motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införande av en kulturarvsgaranti. Kulturarvsgarantin innebär att alla barn inom ramen för grundskolan och förskolan är garanterade en viss mängd aktiviteter eller upplevelser kopplad till det lokala och nationella kulturarvet minst en gång per läsår. Författarna av motionen anser att en kulturarvsgaranti kan bidra till stärkandet av en nationell identitet och motarbeta stadens segregation.

Enligt Riksantikvarieämbetet och Wikipedia innebär kulturarv alla avtryck efter mänsklig påverkan som finns runt omkring oss. Dessa spår kan bestå av fysiska objekt som byggnader och vardagsföremål, men också av abstrakta företeelser som till exempel seder och bruk, kunskaper och samhällsstrukturer. Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhällets skiftande värderingar. Kulturarv är alltså inte statiskt utan något som ständigt förändras och formuleras om – varje tid bildar sig en egen uppfattning om vad som är kulturarv och vad det har för betydelse för såväl samtid som framtid. Det är utifrån sin potential för kunskap, upplevelser och identitetsskapande som kulturarv blir relevant.

Det går inte att komma ifrån att en definition måste göras av vad begreppet kulturarv innebär rent konkret. Detta förpliktigar i sin tur automatiskt till en sortering av vilka aktiviteter och upplevelser som ska erbjudas barn och elever och ingå i utbudet enligt den givna definitionen. Förskoleförvaltningen menar att en sådan definition inte ska göras av Göteborgs Stad, utan varje arbetslag i förskolan har istället att beakta läroplanens skrivningar om saklighet, opartiskhet, demokratisk fostran etcetera där det gemensamma kulturarvet är en del av flera. En från Göteborgs Stad given definition av begreppet kulturarv skulle kunna stå i direkt motsats till läroplanens intention om en saklig och allsidig undervisning: Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Förskoleförvaltningen ser emellertid positivt på värdet av kultur generellt. Aktiviteter och upplevelser som förskolor i Göteborg kan ta del av, för att utveckla kunskaper kopplade till kultur och historia, finns i form av tillgång till museum och musiklektioner, biblioteken samt aktiviteter genom KULF (kultur i förskolan). Inom ramen för detta finns även stora möjligheter att ge barnen aktiviteter och upplevelser kopplade till det lokala, nationella och internationella kulturarvet. Förskoleförvaltningen har två centralt anställda kultursamordnare som arbetar med att tillgängliggöra kulturupplevelser i Göteborg och i närområdet för våra förskolebarn.

Elisabet Nord

Förskoledirektör

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2020-04-21

Beslut (ex tillstyrker/avstyrker)

##Beslut##Avstyrker##Beslut##

Eventuellt kommentarer/yrkanden, yttranden (1-5 rader)

##Sammanfattning####Sammanfattning##

##Beslutstext##

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

§ 91, N609-0730/20

Ärendet

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över en motion från Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

Handling

Tjänsteutlåtande daterat 2020-02-25.

Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker motionen och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Beslut

1. Grundskolenämnden avstyrker motionen om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.
2. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

_____

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2020-04-28

Vid protokollet

Sekreterare

_____
Åke Ström

Ordförande

_____
Helene Odenjung (L)

Justerare

_____
Bosse Parbring (MP)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

_____
Gill Bengtsson
Registrator

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-02-25
Diarienummer N609-0730/20

Handläggare
Wenche Pålsson
E-post: wenche.palsson@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Förslag till beslut

I grundskolenämnden

3. Grundskolenämnden avstyrker motionen om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.
4. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Grundskoleförvaltningen är av uppfattningen att förslaget om att utreda en kulturarvsgaranti är problematiskt ur två perspektiv. Dels uppstår ett definitionsproblem när det gäller innebörden av begreppet kulturarv, dels riskerar en sådan garanti att prägla och färga det statliga uppdrag som varje lärare har i läroplanen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Externt ordnade aktiviteter som garanteras årligen för alla elever i grundskolan skulle sannolikt ha en viss kostnadshöjande effekt för varje skolenhet. Andra aktiviteter som budgeteras inom samma kostnadsslag (idrottsdagar eller naturvetenskapliga evenemang till exempel) skulle därmed eventuellt behöva minska i omfattning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

I motsats till författarna till motionen är grundskoleförvaltningen av uppfattningen att en kulturarvsgaranti skulle kunna innebära svåra dilemman i frågan om vems/vilka gruppers historia och perspektiv som skulle väljas och lyftas fram. Omvänt skulle de samhällsgrupper vars historia och kultur inte lyftes på samma sätt kunna bli osynliggjorda och marginaliserade.

Samverkan

Information har givits fackliga företrädare i samband med förvaltningens samverkansgrupp den 6 april 2020.

Bilaga

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

Ärendet

Grundskolenämnden, förskolenämnden och kulturnämnden har ombetts yttra sig över en motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti. Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 5 juni 2020.

Beskrivning av ärendet

En sökning på begreppet kulturarv ger en uppsjö olika förklaringar. Exempelvis menar Svenska Akademin att kulturarv är *bestående yttringar av en kultur genom hela dess historia.*[1] Wikipedia utvecklar begreppet till att utgöra /…./*vad tidigare generationer skapat och hur vi i dag uppfattar, tolkar och för det vidare. Kulturarvet är inte statiskt utan något som ständigt förändras och omformuleras. Varje tid bildar sig en egen uppfattning om vad som är kulturarv och vad det betyder. /..../skillnaden mellan kulturarv och kulturmiljö är framför allt att det förra har varit föremål för viss värdering och blivit definierat och utnämnt till kulturarv.*[2]

Riksantikvarieämbetet är inne på samma linje som Wikipedia: *Kulturarv är alla avtryck efter mänsklig påverkan som finns runt omkring oss. Dessa spår kan bestå av fysiska objekt som byggnader och vardagsföremål men också av abstrakta företeelser som till exempel seder och bruk, kunskaper och samhällsstrukturer. /..../ Vad som betraktas som kulturarv förändras med tiden och är ett uttryck för samhällets skiftande värderingar. Kulturarv är alltså inte statiskt utan något som ständigt förändras och formuleras om – varje tid bildar sig en egen uppfattning om vad som är kulturarv och vad det har för betydelse för såväl samtid som framtid. Det är utifrån sin potential för kunskap, upplevelser och identitetsskapande som kulturarv blir relevant.*[3]

Det går inte att komma ifrån att en definition måste göras av vad begreppet kulturarv innebär rent konkret. Detta förpliktigar i sin tur automatiskt till en sortering av vilka aktiviteter och upplevelser som ska erbjudas barn och elever och ingå i utbudet enligt den givna definitionen. Grundskoleförvaltningen anser att en sådan definition inte ska göras av Göteborgs Stad, utan varje lärare som arbetar i skolan har istället att beakta läroplanens skrivningar om saklighet, opartiskhet, demokratisk fostran etcetera där det gemensamma kulturarvet är en del av flera. En från Göteborgs Stad given definition av begreppet kulturarv skulle kunna stå i direkt motsats till läroplanens intention om en saklig och allsidig undervisning: *Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.*[4]

Läroplanen är det styrdokument som reglerar hur lärare i grundskolan ska arbeta med värdegrunden: *Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.*

---

[1] Svenska Akademins ordbok, https://svenska.se/
[2] Wikipedia, https://sv.wikipedia.org/wiki/Kulturarv
[3] https://www.raa.se/app/uploads/2017/08/räkna-med-kulturarvet.pdf, s. 6
[4] ur Läroplan Lgr 11, kapitel 1.

Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.[5] Kulturarvet är och ska således vara högst närvarande i all undervisning som lärare bedriver – till exempel genom att uppmärksamma olika elevers bakgrunder och kulturella rötter. Den sociala och kulturella mötesplats som skolan är skapar stora möjligheter för detta.

När det gäller Göteborgs historia, finns det lokala perspektivet redan med i läroplanen och kursplanen för ämnet historia i grundskolan. De kunskapskrav som elever i årskurs 3 ska uppnå omfattar bland annat att undersöka hemortens historia, att ge exempel på människors levnadsvillkor under olika perioder samt göra enkla jämförelser mellan livet förr och nu utifrån människors berättelse och olika skildringar. Läroplanen återger att eleverna, genom undervisningen i ämnet historia, sammanfattningsvis ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer.[6]

Grundskoleförvaltningen är av uppfattningen att anställda lärare i stadens grundskolor själva ska ha mandatet att utforma undervisningen i historia utifrån läroplan och timplan, utan den typ av lokalpolitisk inblandning som en kulturarvsgaranti skulle innebära. Under vissa årskurser och moment har man till exempel naturligt ett större fokus på närsamhället. I de perioderna förekommer aktiviteter och upplevelser kopplade till kulturarvet, men det är då en större del av den ordinarie undervisningen. I andra årskurser och moment har undervisningen annat fokus. Under de perioderna behöver skolorna koppla sina aktiviteter och upplevelser till det innehåll man då arbetar med. Denna prioritering styr varje lärare över.

Inför firandet av Göteborgs 400-årsjubileum kommer utbudet av aktiviteter kopplade till Göteborgs historia att öka och elever i grundskolan kommer att ges möjligheter att ta del av dessa inom ramen för undervisningen.

Grundskoleförvaltningen instämmer dock med motionsförfattarna i frågan om värdet av kultur generellt. Aktiviteter och upplevelser som skolorna i Göteborg kan ta del av, för att utveckla kunskaper kopplade till kultur och historia, finns genom tillgänglighet till museum och musiklektioner, biblioteken, kulturskolan samt aktiviteter genom KULIS (kultur i skolan). Inom dessa ramar finns även stora möjligheter att ge eleverna aktiviteter och upplevelser kopplade till det lokala, nationella och internationella kulturarvet. Det är dock ett bekymmer att skolenheterna kan ha svårt att komma iväg på olika evenemang kopplat till undervisningen – studiebesök, teater, museibesök och så vidare – även om inträde är gratis tack vare finansiering från grundskolenämnden och Västra Götalandsregionen. Skolans egen budget får dock bekosta merkostnader kopplat till olika utflykter, där personalplanering och schema ofta påverkas.

Grundskoleförvaltningen har tre anställda kultursamordnare som arbetar med att tillgängliggöra kulturupplevelser i Göteborg och i närområdet för grundskolans elever. Kultursamordnarna arbetar också med den administrativa hanteringen av *Skapande skola* i Göteborg, som är en statlig satsning där eleverna själva är medskapande kulturutövare.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

[5] Ibid.
[6] Ibid.

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Stöd till verksamhetsstyrning och utveckling

##Beslutstext##

Utdrag ur Protokoll
Kulturnämnden
Sammanträdesdatum: 2020-05-25

Yttrande till kommunstyrelsen över remiss angående motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

§ 113, 0268/20

Beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden avstyrker motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Handlingar

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2020-04-27.

Yttrande från (D) enligt bilaga 1 till protokollet.

Yrkanden

Under överläggningarna i ärendet yrkar Jörgen Fogelklou (SD) bifall till motionen.
Kristina Tharing (M) yrkar bifall till kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ordförande Ann Catrine Fogelgren (L) ställer yrkandena under proposition och finner att kulturnämnden bifallit yrkandet från Kristina Tharing (M).

Reservation

Jörgen Fogelklou (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen.

Dag för justering
2020-05-29

Vid protokollet

Sekreterare
Stina Borrman

Ordförande
Ann Catrine Fogelgren

Justerande
Grith Fjeldmose

Demokraterna

Yttrande: 2020-05-25
Punkt 11 i dagordningen

Kulturnämndens sammanträde 2020-05-25

Yttrande över yttrande från SD till kommunstyrelsen gällande idén om en kulturarvsgaranti.

Idén stöder vi men vill ha ett bredare fokusområde som även inkluderar internationell kultur.

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-04-27
Diarienummer 0268/20

Sara Schütt/Kultur/GBGStad, Klas Grinell/Kultur/GBGStad,
Telefon: 031 – 368 32 15
E-post: sara.schutt@kultur.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över remiss angående motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden avstyrker motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.
2. Kulturnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har översänt motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti till kulturnämnden för besvarande. Kulturnämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-06-05.

Förvaltningen är positiv till att barn får ta del av aktiviteter kopplade till det lokala och nationella kulturarvet. Förvaltningen menar dock att detta redan omhändertas inom ramen för förvaltningens grunduppdrag och de befintliga modeller som staden sedan långt tid tillbaka har utvecklat för att erbjuda barn och unga kultur- och konstupplevelser. Förvaltningen föreslår därför att motionen avslås och förespråkar istället en fortsatt utveckling av befintliga modeller samt att förvaltningen samverkar med de båda skolförvaltningarna för att åstadkomma en mer jämlik fördelning av kulturupplevelser för stadens barn och unga.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionen föreslår införandet av en separat garanti där alla skolelever en gång per läsår får ta del av en särskild kulturarvsaktivitet. Det framgår inte av motionen vilken förvaltning som ska bära en kostnad för ett sådant införande.

Det befintliga erbjudandet om att få ta del av museilektioner på stadens kommunala museer är kostnadsfritt för Göteborgs stads skolor. Förvaltningen har också en modell för ett utjämningsbidrag; en slags biljettsubvention där kostnaden för stadens skolor

subventioneras och stöd utdelas till de fria aktörer som genomför scenkonstupplevelser för barn. Att utreda, införa och också administrera en ny modell med en kulturarvsgaranti jämsides de befintliga erbjudanden som idag ges till barn och unga anses ej rimligt utifrån rådande ekonomiska läge.

Bedömning ur ekologisk dimension

Kulturförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Skrivningar om barns rätt till kultur finns i *FN:s konvention för barnets rättigheter* är svensk lag från och med 1 januari 2020. Det finns också nationella och regionala mål där barn och ungas rätt till kultur särskilt uppmärksammas. Barnperspektivet är ett av perspektiven som genomsyrar Göteborgs Stads kulturprogram, antaget av kommunfullmäktige 2013. Att erbjuda konst- och kulturupplevelser för barn och unga sker redan idag med utgångspunkt från kulturnämndens grunduppdrag. Förvaltningens bedömning är att det behövs en fortsatt utveckling av dagens modeller så att en mer jämlik fördelning av kulturupplevelser för stadens barn och elever görs.

Bilaga

Motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti.

Expedieras till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti till kulturnämnden, förskolenämnden och grundskolenämnden för besvarande.

Kulturnämndens yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 2020-06-05.

Beskrivning av ärendet

I motionen föreslås att staden utreder införandet av en kulturarvsgaranti. Kulturarvsgarantin skulle i enlighet med motionen innebära att alla barn inom ramen för förskola och grundskola garanteras att få ta del av en aktivitet eller upplevelse kopplad till det lokala och nationella kulturarvet minst en gång per läsår. I motionen anges att kulturarvsgarantin har två huvudsakliga syften; dels öka den sociala sammanhållningen genom att skapa gemensamma referensramar och bidra till att stärka en nationell identitet, dels öka intresset för kulturarvet och göra det mer tillgängligt. Motionärerna hänvisar också till att införandet av en kulturarvsgaranti kan motiveras av skolans läroplan.

Förvaltningens bedömning och förslag

Förvaltningen ser positivt på att motionen belyser vikten av att barn och unga får möjlighet att ta del av kultur oavsett ekonomiska förutsättningar och motionens intention om att öka intresset för kulturarvet och göra det mer tillgängligt. Att erbjuda konst- och kulturupplevelser för barn och unga sker dock redan idag med utgångspunkt från kulturnämndens grunduppdrag. Förvaltningen föreslår därför att motionen avslås och förespråkar istället en fortsatt utveckling av befintliga modeller.

Göteborgs stad har en lång historia av att erbjuda barn och ungdomar upplevelser och aktiviteter, både genom att få ta del av professionell konst och kultur men också genom att få möjlighet att själva utöva och utforska. Barnperspektivet är ett av perspektiven som genomsyrar Göteborgs Stads kulturprogram, antaget av kommunfullmäktige 2013.

Erbjudande till barn och unga av aktiviteter kopplat till konst och kultur, däribland stadens kulturarv, omhändertas idag inom ramen för de så kallade museilektionerna och publika konstupplevelser via utjämningsbidraget. Att utreda, införa och också administrera en ny modell med en kulturarvsgaranti jämsides de befintliga erbjudanden som idag ges till barn och unga anses ej rimligt utifrån rådande ekonomiska läge.

Att erbjuda museilektioner är en del av grunduppdraget för Göteborgs konstmuseum, Göteborgs stadsmuseum, Röhsska museet, Sjöfartsmuseet Akvariet och Göteborgs konsthall. Erbjudandet är kostnadsfritt för Göteborgs stads skolor och förskolor. Idag rekommenderar skolförvaltningen samtliga skolor att erbjuda sina elever ett scenkonstbesök, ett skolbiobesök samt en museilektion per läsår. Kulturförvaltningen genomför i genomsnitt 2 000 museilektioner årligen. Dagens museilektioner utgår från ett brett konst- och kulturbegrepp och täcker en stor rad teman, varav flera kan sorteras under stadens kulturarv. Exempel på sådana teman är stadens födelse, stadens historiska miljöer, tema Göteborgs Hamn, tema Järnåldern, konsthistoria, slöjd- och konsthantverk, ostindiefärderna och emigrationen.

Utöver kostnadsfria museilektioner ger Göteborgs stads kulturförvaltning också ekonomiskt stöd till aktörer i det fria kulturlivet som vänder sig till barn och unga via det

så kallade utjämningsbidraget, en slags biljettsubvention som innebär att skolor kan boka in besök och betala en mindre del av kostnaden.

Enligt motionen ska garantin fokusera på aktiviteter kopplade till det lokala kulturarvet. Kulturarv betyder emellertid olika saker för olika människor vid olika tider, det avser såväl materiella som immateriella uttryck. Det omfattar traditioner, språk, konstnärliga verk, historiska lämningar, arkiv- och föremålssamlingar samt kulturmiljöer och kulturlandskap som överförs från generation till generation. Människorna som bor i Göteborg definierar utifrån detta perspektiv vad som är kulturarv för göteborgarna. Kulturarv är således inte något fast: vad som är svenskt kulturarv definieras på det lokala planet av människorna som bor i Göteborg och är därmed öppet och föränderligt.

Motionärerna pekar på Tierps kommuns kulturarvstrappa som en fungerande modell. Förvaltningen menar att modellen är jämförbar med Göteborgs stads modell för museilektioner, där skolor får tillgång till pedagogiska lektioner inom ramen för Göteborgs stads kommunala museer kopplat till skolans läroplan och lärprocesser.

Den 2018-10-23 § 161 godkände kulturnämnden en ny inriktning för förvaltningens arbete med museilektionerna och den pedagogiska verksamheten till att omfatta fler och framförallt fler barn och unga från utsatta stadsdelar (dnr 0906/18). Den förändring som då beslutades bedöms ha medfört en ökad samordning av förvaltningens arbete med Jämlikt Göteborg och satsning för barn och unga i de särskilt prioriterade områden. Att arbeta mer uppsökande och kunna skapa ännu bättre erbjudanden med syfte att nå fler är prioriterat. Dessa utvecklingsinsatser ligger i linje med det som framkommit i kulturnämndens samlade utredningar i frågan samt det politiska målet i kommunfullmäktiges budget för Göteborgs Stad 2019 - *Göteborg ska ha en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor*. Arbetet drivs i samverkan med förskole- och grundskoleförvaltningen.

I detta sammanhang kan också nämnas *Göteborgs Stads plan för barn- och ungkultur* som antogs i kommunfullmäktige 2020-04-16. Planen utgör ett viktigt underlag för ett systematiskt arbete, vilket i förlängningen kommer att bidra till en mer jämlik tillgång till kultur för barn och unga.

Förvaltningen föreslår att kulturnämnden avstyrker motion av Rasmus Ragnarsson (SD) och Jörgen Fogelklou (SD) om att utreda införandet av en kulturarvsgaranti, med hänvisning till en fortsatt utveckling av stadens befintliga modeller som erbjuder barn och unga kultur- och konstupplevelser, samt att förvaltningen samverkar med de båda skolförvaltningarna för att åstadkomma en mer jämlik fördelning av kulturupplevelser för stadens barn och unga.

GÖTEBORGS STADS KULTURFÖRVALTNING

Anna Rosengren	Joakim Albrektson
Förvaltningsdirektör	Avdelningschef